

Häri genom uppkommer för Svenska Statsverket dels en omedelbar besparing af 41,629 R:dr 18 öre, dels en eventuel af indragningsstatens belopp 129,388 R:dr 8 öre, som småningom kommer att ur statsregleringen försvinna.

För Norska Statsverket, som för närvarande bidrager med 50,000 Specier, i räkenskaperna uppförda med 198,000 R:dr, blifver den omedelbara besparingen 25,678 R:dr 82 öre och den eventuella 53,911 R:dr 92 öre. Vid sådant förhållande lär den omständigheten, att det Norska bidraget är af Storthinget beviljadt äfven för nästa Svenska statsregleringsperiod, icke utgöra hinder för en omedelbar tillämpning af en från Svensk sida beslutad reglering af departementets utgifter i ofvan föreslagna syftning; och det synes ur mera än en synpunkt vara lämpligt att initiativet till en indragning på de gemensamma diplomatiska utgifterna tages från Svensk sida.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles vördsamligen.

Stockholm den 29 Januari 1867.

Johan Liljencrantz.

N:o 136.

Af Herr **And. Gudmundsson:** *derom att af Riksbankens medel en särskild fond måtte afsättas och användas till utlåning företrädesvis mot inteckning i fast egendom eller mot obligationer.*

Det är icke någon ny tanke, som ligger till grund för det förslag jag går att väcka. Sjelf jordbrukare och som sådan bäst kännande jordbrukets behof bör det ej förvåna någon, om denna landets hufvudnäring städse

legat mig varmt om hjertat och att jag, så vidt jag förmått, sökt verka för dess bästa. Denna näring kan ej heller räknas till gruppen af de enskilda intressena. Största delen af landets befolkning hör till den jordbruksidkande klassen, och af dennas vara eller icke vara beror hela landets väl eller ve. Sanningen häraf har också blifvit erkänd af Representationen, sednast uti skapandet af den anstalt, Hypotheksbanken, som för jordbruket skulle blifva förläggare; men det är allmänt bekant huru denna anstalt nästan ifrån skapelsestunden varit urständsat att uppfylla ändamålet med sin skapelse. Följden har äfven blifvit den, att jordbruket icke blott förblifvit ohulpet, utan äfven dess ställning genom sednare lagstifningsåtgärder än ytterligare försämrats.

Jag tänker ej att ingå uti en kritik af banklagstiftningen, men vågar, utan att kunna anses vilja förringa tron på dess förträfflighet, påstå, att om något skall i grund ruinera jordbrukaren, som söker förlagskapital, så är det nuvarande utlåningssättet på kort tid och mot hög ränta den ginstaste vägen dertill. Innan Hypotheksbanken stiftades, fanns uti Riksbanken en säker, om än ringa tillgång för jordbrukaren att erhålla ouppsägbara lån, ställda på amortering och emot måttlig ränta. Jag menar landtfastighetsfonden. När Hypotheksbanken tillkom, förklarades denna anstalt blifva för framtiden alldeles obehöflig samt indrogs, och med densamma försvann den sista resursen för jordbrukaren att erhålla låneförsträckning på drägliga återbetalningsvilkor.

Den försäkran att verksamaste hjälpen för de svårigheter, hvarmed våra modernärningar haft att kämpa, beror mindre af åtgärder från det allmännas sida än af den enskilda omtanken, innehåller för mig ej tillräcklig tröst. Jag tror deremot att någon positiv åtgärd måste vidtagas. Om nu ingen vill eller kan bestrida mig sanningen att jordbruket är landets viktigaste näringsgren, lika litet som påståendet att denna näringsgren befinner sig uti ett oafvisligt behof af understöd från det allmännas sida, så framstår som naturlig följd den frågan: hvar skall denna hjälp sökas? Jag svarar, att under närvarande förhållanden ej finnes någon annan hjälpkälla än Riksbanken. Visserligen vet jag att vid denna, likasom vid föregående riksdagar, många förslag komma att väckas för användande af dess tillgångar, men jag tror att intet föremål är så förtjent af erkännande som det af mig framhållna, och att Riksbanken eger tillgångar åtminstone till det nu uppgifna ändamålet läser väl ingen bestrida. Den eger, utom en stor reservfond, obligationer, så kallade lätt realisabla papper, till minst 12 millioners nominelt värde. Den eger den annuitet, som från Hypotheksbanken ingår som ränta och kapital-afbetalning för den af bemälda bank öfvertagna landtfastighetsfonden, och från de upphörande

filialbankerna inflytande medel. Den eger dessutom bankovinsten. Det är af dessa tillgångar jag önskar att en särskild fond till belopp af fem millioner R:dr afsättes för utlåning åt jordbrukare. Tiden för lånens innehafvande, säkerheten för dess erhållande och öfriga lånevilkor vill jag ej detaljera, aldra helst sedan känt är, hvilka stora insigter stå det nyvalda Banko-Utskottet till buds; men jag lägger detta Utskott varmt på hjertat att det måtte välvilligt upptaga mitt förslag, icke för min, utan för landets hjälplösa jordbruksbefolknings skull.

Hos Riksdagen vågar jag därför vördsamt föreslå,

»att af Riksbankens medel antingen en särskild fond till belopp af fem millioner R:dr afsättes att användas till utlåning, företrädesvis mot säkerhet af in-teckning i fast egendom å landet, eller till inköp af Hypotheksbankens af begge statsmagterna garenterade femprocents-obligationer.

Om remiss till Banko-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1867.

And. Gudmundsson.

N:o 137.

Af Herr **P. Siljeström:** *Angående folkskoleundervisningen.*

Att den allmänna bildningen — eller, om man vill, folkbildningen — endast i fria samhällen kan uppnå någon högre grad af utveckling, är påtagligt; men för så vidt denna bildning är beroende af offentlig undervisning, kan man äfven i sådana slags samhällen icke motse några fullt tillfredsställande resultat i detta hänseende, med mindre undervisningsväsendet är ordnad på ett sätt, som öfverensstämmer med folkets politiska och sociala förhållanden. På grund af denna sanning och med fästadt afseende på de flera betydande förändringar i våra samhällsförhållanden, som inträffat under de sednast förflutna åren, får jag vördsamt föreslå några få modifikationer i de allmänna grunderna för ordnandet af vår of-